
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:12

Generationsspridning i beslutsfattande organ

Sammanfattning

I motion 2014:95 föreslås kyrkomötet besluta att anta Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets princip kring generationsspridning i beslutande organ samt att principen implementeras i kommande val och sammansättningar till beslutande organ och råd från och med att beslutet träder i kraft. Vidare föreslås i motionen att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att uppmuntra stift och församlingar att anta samma principer i sammansättningen till sina respektive beslutande organ och råd. Utskottet föreslår avslag på motionen men föreslår med anledning av motionens första punkt att kyrkomötet ska anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:95, punkt 1, att anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Motionens förslag

Motion 2014:95 av Eva-Maria Munck m.fl., Större generationsspridning i beslutande organ

1. Kyrkomötet beslutar att anta Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer kring generationsspridning i beslutande organ och råd som utses av kyrkomötet och kyrkostyrelsen, vilka innebär att 20 procent av ledamöter i beslutande organ ska vara under 30 år.
2. Kyrkomötet beslutar att principen implementeras i kommande val och sammansättningar till beslutande organ och råd från och med att beslutet träder i kraft.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra stift och församlingar att anta samma principer i sammansättningen till sina respektive beslutande organ och råd.

Bakgrund

Frågan om ungas demokratiska inflytande i Svenska kyrkan på nationell nivå

Kyrkomötet beslöt 2008 att, med anledning av en motion i vilken hade föreslagits att riktlinjer för ett De ungas kyrkomöte skulle utarbetas och framläggas för kyrkomötet (Mot 2008:87), uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå former för ungas delaktighet på den nationella nivån i Svenska kyrkan (se Kr 2008:6). Alltsedan dess har kyrkostyrelsen arbetat med det ovan beskrivna uppdraget. Bland annat har styrelsen, i samverkan med Svenska Kyrkans Unga, låtit ta fram en rapport om ungas ökade delaktighet på nationell nivå. Med anledning av rapporten vände sig styrelsen till kyrkomötets presidium som hade en diskussion med gruppledarna kring nomineringsgruppernas möjligheter att värva yngre ledamöter. Vidare tillfrågade kyrkostyrelsen 2011 Svenska Kyrkans Unga om att, tillsammans med kyrkostyrelsen, utveckla former för ett De ungas kyrkomöte, vilket bland annat resulterat i att Svenska Kyrkans Unga sedan ett par år tillbaka presenterar sin respons på inkomna motioner till ledamöterna i kyrkomötet. Av kyrkostyrelsens redogörelse för uppdragets behandling i bilaga 1 till *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2013* (KsSkr 2014:2) framgår att arbetet har fortsatt även under 2013 och att olika tänkbara förslag därvid har diskuterats. De formella förutsättningarna för de former som utarbetats behöver emellertid, enligt kyrkostyrelsen, undersökas ytterligare. Under tiden utvecklas det kontinuerliga arbete som sker inom Svenska Kyrkans Unga inför kyrkomötet varje år. Vidare framgår av redogörelsen att kyrkostyrelsens arbete med uppdraget inte är slutfört.

Till kyrkomötet 2011 förelåg en motion i vilken kyrkomötet föreslogs besluta om ändringar i kyrkoordningen så att ledamöterna i Svenska Kyrkans Ungas förbundsstyrelse får delta i kyrkomötets överläggningar och framställa förslag samt genom motioner väcka ärenden i kyrkomötet. Organisationsutskottet anförde i sitt betänkande (O 2011:13) att även om Svenska Kyrkans Unga fick sägas ha en särställning som kyrkans barn- och ungdomsorganisation fanns det fler grupper, såväl barn- och ungdomsorganisationer som andra, som skulle kunna göra anspråk på att få delta i kyrkomötets arbete, något som utskottet ansåg talade mot att bifalla motionen.

Utskottet menade också att förslaget inte var godtagbart på demokratiska grunder då det medförde att en person skulle kunna sitta i kyrkomötet både som vald ledamot och som deltagande representant för Svenska Kyrkans Unga. Vidare hänvisade utskottet till kyrkostyrelsens uppdrag att öka ungas delaktighet som beskrivits ovan och det arbete som kyrkostyrelsen bedriver i anledning av uppdraget. Enligt utskottets uppfattning borde inte denna process föregripas. Utskottet föreslog därför avslag på motionen. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Under kyrkomötets första år, under innevarande mandatperiod (2014) är 13 ordinarie ledamöter (drygt fem procent) 30 år eller yngre (födda 1984 eller senare).

Kyrkoordningens bestämmelser om val

De olika nivåernas högsta beslutande organ (kyrkomötet, stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige) väljs genom direkta val. Samtliga kyrkotillhöriga som har fyllt 16 år har rösträtt i de kyrkliga valen som sker vart fjärde år. Bestämmelser om de direkta valen finns i kyrkoordningens kapitel 38. Av dessa bestämmelser framgår, lite förenklat, bland annat att mandaterna ska fördelas proportionellt mellan nomineringsgrupperna på grundval av valresultatet och att för varje mandat som en nomineringsgrupp har fått ska det utses en ledamot på grundval av ordningen mellan kandidaterna.

Indirekta val sker till bland annat kyrkostyrelsen, stiftsstyrelse och kyrkoråd. Kyrkoordningens bestämmelser om indirekta val återfinns i dess kapitel 39. Av dessa framgår bland annat att för indirekta val gäller de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande enligt kyrkoordningen, vilket innebär att utgången normalt bestäms genom relativ majoritet. Under vissa förutsättningar kan dock, vid val som görs av beslutande och verkställande organ, proportionellt valsätt tillämpas.

Ungas deltagande i Lutherska världsförbundet

Lutherska världsförbundets generalförsamling fattade redan 1984 i Budapest beslut om en ”youth quota” som innebär att organisationen ska sträva efter att minst 20 procent av delegaterna i organisationens beslutsfattande organ ska vara under 30 år. Vid den senaste generalförsamlingen i Stuttgart 2010 hade generalförsamlingen nästan nått detta mål då 19 procent av delegaterna var under 30 år.

Av Lutherska världsförbundets strategidokument 2012–2017 framgår att ett av organisationens prioriterade mål under perioden är att unga ska ha en plats och en röst i alla aspekter av kyrkan, inklusive beslutsfattande och ledarskap.¹

Delegaterna i Lutherska världsförbundets generalförsamling väljs inte i demokratiska val utan utses av medlemskyrkorna. Ledamöterna i andra beslutsfattande organ inom Lutherska världsförbundet väljs indirekt inom organisationen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95.
2. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:95, punkt 1, att anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att den fråga som motionen väcker, om hur kyrkan ska kunna få fler yngre ledamöter i beslutande organ, är en mycket angelägen fråga för Svenska kyrkan på alla nivåer. Det är av stor betydelse för kyrkan att de förtroendevalda även i åldershänseende är representativa och att även ungas kompetens och erfarenheter tas till vara vid beslutsfattande.

Utskottet anser emellertid att motionens förslag i punkt 1 inte bör bifallas, dels eftersom det enligt utskottets uppfattning inte är lämpligt att direkt anta andra organisationers principer som sina egna och dels eftersom formuleringen innebär en otydlighet i fråga om vilka organ som är tänkta att omfattas av Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer. Det kan enligt utskottets mening t.ex. inte komma ifråga att tillämpa en sådan princip på de s.k. specialnämnderna, Överklagandenämnden, Valprövningsnämnden och Ansvarsnämnden för vilkas ledamöter kyrkoordningen uppställer särskilda kvalifikationskrav.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2014:95, punkt 1 avslås men föreslår samtidigt att kyrkomötet, med anledning av motion 2014:95, punkt 1, beslutar att anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och

¹ ”Young people have a place and a voice in all aspects of church and communion life, including decision making and leadership.” (LWF Strategy 2012–2017. The LWF Communion – with passion for the church and for the world, sid. 22)

Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Denna målsättning ska vara att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Utskottet förutsätter att kyrkostyrelsen regelbundet följer upp hur väl målsättningen uppnås och återskärter denna uppföljning till kyrkomötet.

Då utskottet föreslår att motionens första punkt avslås förelås också avslag på den andra punkten som får sägas utgöra en form av ikraftträdandebeslut relaterat till första punkten. Enligt utskottets mening får det anses givet att den målsättning som utskottet nu föreslår kyrkomötet att anta gäller direkt utan att detta särskilt behöver beslutas.

När det gäller motionens tredje punkt anser utskottet, som framgått ovan, att frågan om ungas deltagande i beslutsfattande organ är angelägen också på lokal och stiftsnivå. Dock anser utskottet det inte vara en sak för kyrkostyrelsen att uppmuntra stift och församlingar att anta målsättningar. Motionen ska i denna del därför avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Cecilia Clausen, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.